

[Research Article \ Araştırma Makalesi \ |e-ISSN:2458-9128

365 Gün Öykü Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Gender Equality in 365 Days of Storybooks

Hatice Demirkapu ([0009-0003-1381-5321](https://doi.org/10.37754/ijeces.1755943))¹, Mine Koyuncu Şahin ([0000-0001-9626-6134](https://doi.org/10.37754/ijeces.1755943))²

• *Geliş Tarihi: 1 Ağu. 2025*

• *Kabul Tarihi: 17 Kas. 2025*

To cite this article: Demirkapu, H. ve Koyuncu Şahin, M (2026). 365 Gün öykü kitaplarında toplumsal cinsiyet eşitliği. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 11(1), 19-39.

<https://doi.org/10.37754/ijeces.1755943>

Öz

Bu çalışmanın amacı 365 Gün Öykü Seti içerisindeki kitapları toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında incelemektir. Çalışma nitel araştırma özelliği gösterip kitaplarda toplumsal cinsiyet unsurlarına ne şekilde yer verildiğinin belirlenmesi için doküman incelemesi yapılmıştır. Bu araştırma kapsamında Milli Eğitim Bakanlığınca tüm okul öncesi sınıflarına gönderilen 365 Gün Öykü Seti içerisinde ölçüt örnekleme yöntemine göre kitaplar seçilmiştir. Kitaplarda karakterlerin insan olması ve kadın-erkek rollerinin belirgin şekilde olması ölçüt alınmıştır. Toplumsal cinsiyet unsurlarına daha çok ulaşılabileceği için bu ölçütler kullanılmıştır. Seçilen 37 kitap literatür taranarak ve uzman görüşü alınarak oluşturulan kategorilere göre incelenmiştir. Kitaplarda yer alan olguları ortaya koymak için kitaplarda cinsiyete yer verme durumları, meslekler, aksesuarlar ve eylemler incelenmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmış veriler derinlemesine incelenmiştir. Araştırma sonucu, toplumsal cinsiyet eşitliğine dair kavramların, geleneksel anlayıştan uzaklaşarak kitaplarda kısmen yer aldığını ortaya koysa da, oransal olarak bakıldığında hala kalıpyargılar barındırdığını göstermektedir. Kadın ve erkek karakter dağılımı, kadın ve erkek karakterlerin mesleğe yer verilme sayısı gibi bulgular eşitlikçi anlayışı yansıtsa da karakterlerin tekrar edilme sıklığı, yapılan eylemler ve renklerin kullanımı gibi alanlarda cinsiyet eşitliğinden uzaklaşıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Okul Öncesi Dönem, Resimli Kitap.

Abstract

The aim of this study is to examine the books included in the 365 Days Story Set within the context of gender equality. The study adopts a qualitative research design, and document analysis was conducted to identify how gender-related elements are represented in the books. Within the scope of the study, books from the 365 Days Story Set, which was distributed to all preschool classrooms by the Ministry of National Education, were selected using criterion sampling. The criteria included the presence of human characters and clearly defined female and male roles, as these characteristics were considered more likely to reveal gender-related elements. A total of 37 books selected according to these criteria were analyzed based on categories developed through a review of the relevant literature and expert opinions. To reveal the phenomena presented in the books, characters were examined in terms of gender representation, occupations, accessories, and actions. Descriptive analysis was employed in the analysis of the data, and the findings were examined in depth. The results indicate that although concepts related to gender equality are partially reflected in the books, suggesting a shift away from traditional perspectives, stereotypical representations persist when examined proportionally. While findings such as the distribution of female and male characters and the frequency of occupational representation reflect an egalitarian approach, the study reveals deviations from gender equality in areas such as character repetition frequency, attributed actions, and the use of colors.

Key words: : Gender Equality, Preschool Period, Picture Book.

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Öğretmeni, Türkiye, hatedemirkapu90@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon, Türkiye, [mine_kync@hotmail.com](mailto:m_kync@hotmail.com)

Giriş

Cinsiyet terimi bedenini erkek ya da kadın olarak tanımlanmasına sebep olan anatomik ve fizyolojik farklılıkları anlatır. Toplumsal cinsiyet terimi ise toplumsal ve kültürel farklarla ilgili olup toplumda kurulmuş olan erkek ve kadın kavramlarıyla bağlantılıdır ve direkt biyolojik cinsiyetin sonucu olmak zorunda değildir (Giddens, 2008). Ancak ailede başlayan öğrenme süreci toplumda kurulmuş olan bu kavramları özümsemeye neden olmaktadır (Karkiner, 2014). Çoğu yaygın inanç, her iki cinsiyet içinde alışılmış, tipik olduğu düşünülen özellikleri toplumsal cinsiyet kalıp yargıları olarak ele alınır. Ayrıca hem kadınların hem erkeklerin yerine getirmesini beklediğimiz davranışlar vardır. Bunlar cinsiyetinden dolayı nasıl algılandığını algılanacağını söyler aynı zamanda ne hissetmesi gerektiğini, giyiminden davranışına kadar pek çok durumu içine alan bir örgü oluşturur ve bu toplumsal cinsiyet rolleri olarak adlandırılır. Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları ve rolleri genellikle bir arada yer alır. Örneğin erkekler üzerinde güç ve cesaret kalıp yargıları oluşmuştur ve onlardan koruyucu rol üstlenmeleri beklenir. Bu tabii ki her zaman doğru sonuçlar vermez. Ama biz bu yargılarla medya aracılığıyla, kullanılan dille ve çoğunlukla örtük olarak sık sık karşılıyoruz (Morris, 2002). Toplumlarda mesleklerle ilgili cinsiyet kodları tarihsel olarak inşa edilmiştir: fiziksel güç, hareketlilik, uzun yol, gece çalışma, risk/tehlike algısı, ekonomik sağlayıcı rolünün bağlanması ve hegemonik erkeklik idealleri bu mesleği “erkeklik”le eşleştirir (Vatandaş, 2007).

Yaklaşık üç yaş civarı çocuklar cinsiyetlerinin farkında olurlar. Çocuklar büyüdükçe toplumun onlardan hangi davranışları beklediğini bilirler. Bebeklikten sekiz yaşına kadar olan cinsiyet farklılıklarını inceleyen Prior ve arkadaşlarının 1993 yılında yaptıkları çalışmada bebeklikte bu farkların en az seviyede olduğunu; çocuklar büyüdükçe bu farklılığın da arttığını göstermişlerdir (Morris, 2002). Toplumsallaşma süreci bebeklikle başlayan ve içinde bulunulan toplumun becerilerini edinerek bilgili bir kişi haline gelme sürecidir. Çocuklar ilk yıllarda büyüklerin davranış biçimlerini öğrenirler, değerleri, normları, pratikleri sürdürürler (Giddens, 2008). Okulla devam eden toplumsallaşma süreci bireye hem davranış hem yaşam biçimi kazandırdığı için eğitimin kişiliği de etkilediğinden söz edilebilir. Bu sürecin başarıyla tamamlandığını bireyde meydana gelen davranış değişiklikleri göstermektedir (Kartal, 2014). Bu durum da yaşın ilerlemesiyle beraber farklılıkların neden arttığını göstermektedir.

Chen vd. (2025) çalışmalarında resimli kitapların, ebeveyn-çocuk ortak okuması yoluyla küçük çocuklarda prososyal davranışları artırdığını bulmuştur. Karakterlerin problem çözme ve empati gösterme biçimleri de çocuklar için model oluşturur. Bandura tarafından geliştirilen sosyal öğrenme kuramına göre toplumsal rollerin öğrenilmesinde edimsel koşullanma, model alma ve taklit gibi süreçler etkindir. Çevre tarafından verilen onay ya da eleştiri çocuğun davranışı pekiştirmesine ya da ondan kaçınmasına sebep olmaktadır (Alpan Özdemir, 2017). Çocukların içinde taklit etme yönünde bir eğilim vardır. Bu takliti öylesine değil daha güçlüyü ve daha önemli gördüğünü tercih ederek yapmaktadır. Kısacası bilişsel-sosyal öğrenme kuramları davranış; bilişler, öğrenme, geçmiş yaşantılar ve yakın çevrenin etkileşiminin ürünü olarak gören kişilik kuramlarıdır (Morris, 2002). Kitaplarda yansıtılan kadın ve erkek karakterleri çocukların bu tutum, davranış ve rolleri benimsemesini sağlamaktadır (Köseler, 2009). Çocukların kitaplarda kendi cinsiyetleriyle ilgili gördükleri roller onların sosyal yaşamlarını biçimlendirir. Sosyal öğrenme kuramına göre çocuk kendi cinsiyetinden olan anne babayı model alıp taklit etmeye daha yatkındır (Vatandaş, 2007). Hayatlarının ilk dönemlerinde anne babayla kurdukları özdeşim daha sonra öğretmene ve kitaplarda gördükleri kahramanlara doğru yöneldiğini gösteren çalışmalarda mevcuttur (Köseler, 2009). Kataman ve Balcı (2017) çalışmalarında çocukların ana karakterlerin davranışları ve yaşadığı olayları yan karakterlere göre daha iyi hatırladıklarını ortaya koymuşlardır. Bu durumda çocuklara okunan kitapların ve karakterlerin önemini göstermektedir. Çocuklara verilen bu mesajlar onların tutum ve

algılarının etkilenmesine sebep olur. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği de bu şekilde aktarılmaya devam etmekte ve yeniden üretilmektedir (Alpan Özdemir, 2017).

Dahal vd. (2022) çalışmalarında toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile kadına yönelik şiddet arasında doğrudan bağlantı olduğunu; kadınların ikincil konumda tutulmasının, şiddeti de besleyen bir hiyerarşi yarattığını öne sürüyor. OECD (2016) raporu toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılığın küresel ekonomiye büyük maliyeti olduğunu, sosyal kurumlardaki cinsiyet ayrımcılığının ekonomik büyümeyi engellediğini ortaya koyuyor. Luo vd. (2022) çalışmalarında, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yüksek olduğu ülkelerde ebeveynlerin çocuklara yönelik fiziksel istismar ihtimalinin daha yüksek olduğunu; özellikle kız çocuklarının bu açıdan daha fazla dezavantajlı olduğunu gösteriyor. Çocuk edebiyatında erkeklerin genelde sağlam karakterli ve kariyer odaklı olarak gösterilmesi varsayılan cinsiyet rollerini pekiştirmektedir (Wei, 2024). Yapılan araştırmalarda kadınların öğretim üyesi pozisyonunda artış gösterdiği görülürken özellikle Stem alanında bu sayının düşük kaldığı dikkat çekmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik bu ilerleme eksikliğinin bir açıklaması, işe alım ayrımcılığını kolaylaştırabilen ve kadınların kariyer ilerlemesi fırsatlarını azaltabilen yaygın ve olumsuz toplumsal cinsiyet kalıpyargılarıdır (Casad vd., 2021).

Elli yıldan fazla bir zaman önce Lenore, Weitzman ve meslektaşları (1972) araştırmalarında okul öncesi çocukları için en çok kullanılan kitapların toplumsal cinsiyet bağlamında çözümlenmesini yapmışlar ve toplumsal cinsiyet rolleri arasında açık farklılıklara ulaşmışlardır (Giddens, 2008). Otuz yıl önce yapılan araştırmalar, durumun değişmeye başladığını düşündürse de çoğunluğunun büyük ölçüde aynı olduğunu göstermiştir (Davies 1991, Akt: Giddens, 2008). Köşeler (2009), öykü masal kitapları incelemesinde kadın ve erkeklerin geleneksel toplumsal cinsiyet olgusuna uygun olarak resmedildiğini tespit etmiştir. Kaynak (2017), okul öncesi hikaye ve masal kitaplarında toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl aktarıldığını tespit etmek için elli adet kitabı incelemiş ve eşitlikçi anlayışların kısmen kitaplara girdiğini analiz etse de toplumsal cinsiyet rollerinin varlığını korumaya devam ettiğini tespit etmiştir. Salman Erden (2019) çok satan resimli çocuk kitaplarıyla yaptığı çalışmada cinsiyetçi ifadelerle rastlamamasına rağmen, metinlerde ve görsellerde toplumsal olarak kabul gören kadın ve erkek özelliklerinin olduğunu ortaya koymuştur. Cinsiyetler üzerine var olan toplumsal kalıp yargılarının da kitapta yer aldığı sonucuna ulaşmıştır. Batmaz (2021), 15 resimli çocuk kitabını incelediği araştırmasının sonucunda genel olarak toplumsal cinsiyetin fazlasıyla var olduğu ve kalıp yargılara yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Emir ve arkadaşları (2022) okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik resimli kitaplarında karakterlerin mesleklerinde cinsiyet eşitsizliğine yönelik içeriklere yer verildiğini belirtmişlerdir. Hareket (2023), toplumsal cinsiyet unsurlarını Ayşegül serisi üzerinden değerlendirmiş ve kitapların aile içi roller, cinsiyet dağılımları, renk ve oyuncak tercihleri ile mizaç yönünden cinsiyet eşitliğine yönelik olduğunu sadece meslek tercihleri açısından eşitsizliğe işaret eden öğeler bulunduğu ulaşmıştır. Gülçiçek (2023) çalışmada cinsiyete dayalı rollerin okul öncesi çağda olduğunu; cinsiyet-nötr etkinlikler bu kalıpyargıları azaltmada etkili; öğretmen davranışlarının ve kitap içeriğinin de pekiştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Peker ve Aybars (2025) çalışmalarında kitaplardaki erkek ve kız karakter temsilleri halen kalıpyargılara uygun olduğunu ortaya koymuşlar. Rollerde, aktivitede ve oyuncak-oyunda cinsiyet farkları; toplumsal cinsiyet eşitliği yönünde uluslararası eğilimler olsa da Türkiye’de bu temsillerin sınırlı değişim gösterdiği tespit edilmiş. Bu çalışmalar yıllar içerisinde cinsiyet eşitliği bağlamında yol alındığını gösterse de hala ulaşılmak istenenden çok uzakta olduğumuz gerçeğini de yansıtmaktadır. Qui ve Yoke (2024) çalışmalarında kadın karakterlerin daha çok bakım, ev ve duygusallık gibi geleneksel rollerde; erkek karakterler ise macera, liderlik ve fiziksel eylem içeren rollerde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Segura Nebot ve arkadaşları (2025), karşı kalıp anlatılarıyla yapılan müdahale programıyla çocuklarda profesyonel rol seçiminde

cinsiyetçi tutumda azalma olduğunu ve çocukların oyunda cinsiyete yönelik dışlamalarında da azalma olduğunu ortaya koymuştur.

Hızla gelişen günümüz koşullarında kullanılan materyallerin, kaynakların çağın gereklerini yakalamak için güncel olması ve günümüz koşullarının geliştirilmesine yardımcı olması önemlidir. Resimli çocuk kitaplarının yüksek ücretlere ve özel eğitime gerek duymadan çocukların sosyal gelişimlerini desteklediği ortaya konmuştur (Chen vd., 2025). Bu yüzden özellikle Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hazırlanan kitapların karakterlerin cinsiyetlerine, mesleklerine, özelliklerine ve ilgi alanlarına cinsiyet bağlamında eşit oranda yer vermesi beklenmektedir. Bu araştırma Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından başlatılan Erken Çocukluk Eğitiminde 365 Gün Öykü çalışması kapsamında tüm okul öncesi sınıflarına gönderilen set üzerine yapılmıştır. Yapılan taramalarda setin incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır. 365 Gün Öykü Seti 53 kitaptan oluşmaktadır. 53 kitaptan 37 tanesi seçilerek bu çalışmada yer almıştır. Bu seçimde karakterlerinin insan olması, kadın ve erkek rollerinin belirgin şekilde olması gibi ölçütler esas alınmıştır. Bu çalışmada toplumsal cinsiyet, aileden başlayarak kitap, medya, okul ve sosyal çevre aracılığıyla aktarılan, öğrenilen ve yeniden üretilen bir toplumsal olgu olarak ele alınacaktır. Çalışmanın amacı, özellikle çocuklara yönelik kitaplarda yansıtılan kadın ve erkek karakterlerin nasıl sunulduğunu, bu sunumların toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını ve rollerini nasıl pekiştirdiğini ya da dönüştürdüğünü ortaya koymaktır. Böylece, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin erken yaşlardan itibaren hangi yollarla aktarıldığı ve çocukların davranış, tutum ve algılarını biçimlendirdiği incelenecek. Bu doğrultuda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

- İncelenen kitaplardaki kadın ve erkek dağılımı nasıldır?
- İncelenen kitaplardaki kadın ve erkek karakterlerin tekrar edilme sıklığı nedir?
- İncelenen kitaplardaki kadın ve erkek karakterlerin mesleklerinin dağılımı nasıldır?
- İncelenen kitaplardaki kadın ve erkek kıyafetlerinin, aksesuarlarının renklere göre dağılımı nasıldır?
- İncelenen kitaplardaki kadın ve erkek karakterlerin yaptıkları eylem dağılımı nasıldır?
- İncelenen kitaplardaki kadın ve erkek karakterlerin aksesuar dağılımı nasıldır?

Materyal ve Yöntem

Bu araştırma kapsamında okul öncesi dönem çocukları için kullanılmakta olan Milli Eğitim Bakanlığı'na tüm okul öncesi sınıflarına gönderilen 365 Gün Öykü Seti içerisinden belirli ölçütler doğrultusunda kitaplar seçilmiştir. Araştırmanın veri kaynakları amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme; daha önceden tanımlanmış bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışmasıdır. Bu ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabileceği gibi önceden hazırlanan ölçüt listeleride kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu doğrultuda kitapların karakterlerinin insan olması ve kadın, erkek karakterlerin rollerinin belirgin şekilde olması ölçüt olarak alınmıştır. Toplumsal cinsiyete dair daha çok bulguya ulaşılabilmesi için 53 kitaptan oluşan set içerisinden insan ilişkilerini içeren 37 kitap seçilmiştir. Kitapların 16 tanesinin karakterlerinin hayvan ve cansız varlık olması, sadece doğa resimleri ve tekerleme gibi içeriklere sahip olmalarından dolayı yer verilmedi. Bu araştırmada verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde farklı alanlardaki belge ve dokümanların derinlemesine incelenmesi amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Etik Önlemler

Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış, tüm okul öncesi sınıflarına gönderilmiş olan ve internet üzerinden pdf formatında ulaşılabilen 365 Gün Hikaye Kitapları serisi üzerine yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda herhangi bir canlı varlık ile çalışılmadığından etik kurul iznine gerek duyulmamıştır.

Bulgular

Milli Eğitim Bakanlığı'nın tüm okul öncesi sınıflarına gönderdiği 53 kitaptan oluşan 365 Gün Öykü Seti içerisinde seçilen 37 resimli çocuk kitabının incelenmesi sonucu elde edilen bulgular sırasıyla sunulmuştur. 365 Gün Öykü seti kapsamında incelenen 37 kitabın kapak resimleri incelendiğinde 25 kadın karakter 15 erkek karaktere yer verildiği görülmektedir. Öykü seti kapak resimleri bağlamında değerlendirildiğinde cinsiyet eşitliğinden uzak olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 1 İncelenen Kitaplardaki Kadın ve Erkek Karakterlerin Dağılımı

	Kadın Karakter (f)	Erkek Karakter (f)
1. Yedi Taş	1	2
2. Yedek Tekerlek	7	7
3. Uyku Vakti Gelince	2	0
4. Unun Var Mı?	1	0
5. Temiz Deniz	2	3
6. Sıddık İle Fındık	0	1
7. Sessiz Şef	1	1
8. Rüzgar Esince	16	15
9. Renkli Çizmeler	4	2
10. Patiska	3	2
11. Mozaik	2	4
12. Memleketim Van	18	14
13. Memleketim Türkiye	15	17
14. Memleketim Rize	5	3
15. Memleketim Mardin	17	13
16. Memleketim Adana	10	21
17. Lezzetli Meyveler	1	1
18. Leyla'nın Renkli Dünyası	2	1
19. Kaşmir	7	6
20. Karışık Tost	2	3
21. İnci Ve Lili	1	0
22. Dünyanın Ateşi Var!	12	14
23. Doğum Günüm Ne Zaman	3	3
24. Çekirdek	4	3
25. Büyüteç	1	1
26. Bir Uçurtma İki Çocuk	1	1
27. Bir Benek Gördüm Sanki	1	0
28. Bir Sonbahar Günü	1	1
29. Bir Ben Bir O	4	3
30. Bilmeceler	8	5
31. Biçer Döver Ne Döver	1	2
32. Beyaz	11	10
33. Benimle Oynar Mısın?	3	2
34. Başka Ne Olur?	1	1
35. Abimin Bavulu	2	2
36. Bir Yumak Macera	0	3
37. Memleketim Bursa	6	8
Toplam	176	175

365 Gün Öykü kitaplarının toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında ele alındığı bu çalışmada incelenen 37 kitabın karakterlerinin cinsiyetlerine bakıldığında kadın karakterlerin 176 adet erkek karakterlerin 175 adet olduğu görülmüştür.

Tablo 2 İncelenen Kitaplardaki Kadın ve Erkek Karakterlerin Tekrar Edilme Sıklığı

	Toplam Kadın Görselleri (f)	Toplam Erkek Görselleri (f)
1. Yedi Taş	4	21
2. Yedek Tekerlek	7	8
3. Uyku Vakti Gelince	17	0
4. Unun Var Mı?	6	0
5. Temiz Deniz	2	5
6. Sıddık İle Fındık	0	16
7. Sessiz Şef	5	8
8. Rüzgar Esince	16	16
9. Renkli Çizmeler	4	2
10. Patiska	5	3
11. Mozaik	14	33
12. Memleketim Van	48	51
13. Memleketim Türkiye	34	48
14. Memleketim Rize	12	4
15. Memleketim Mardin	36	23
16. Memleketim Adana	17	47
17. Lezzetli Meyveler	8	6
18. Leyla'nın Renkli Dünyası	30	9
19. Kaşmir	23	23
20. Karışık Tost	17	25
21. İnci Ve Lili	6	0
22. Dünyanın Ateşi Var!	18	21
23. Doğum Günüm Ne Zaman	12	21
24. Çekirdek	31	38
25. Büyüteç	21	1
26. Bir Uçurtma İki Çocuk	12	3
27. Bir Benek Gördüm Sanki	2	0
28. Bir Sonbahar Günü	4	12
29. Bir Ben Bir O	10	27
30. Bilmeceler	8	5
31. Biçer Döver Ne Döver	9	6
32. Beyaz	28	25
33. Benimle Oynar Mısın?	19	6
34. Başka Ne Olur?	11	4
35. Abimin Bavulu	15	22
36. Bir Yumak Macera	0	9
37. Memleketim Bursa	7	26
Toplam	518	574

Tablo 2 kitaplardaki kadın ve erkek karakterlerin tekrar edilme sıklığını göstermektedir. İncelenen kitaplarda 574 kez erkek karakter resmine yer verilirken 518 kez kadın karakter resimlerine yer verilmiştir. Tablo 1’de toplam kadın (176) ve toplam erkek (175) karakter ile bir eşitlik varken Tablo 2’deki görsel tekrarda erkek karakterlerin belirgin üstünlüğü görülmektedir. Karakter sayısı olarak cinsiyet eşitliğine sahip olan bu kitaplarda karakter resimlerinin sıklığına bakıldığında eşitlik olgusundan uzaklaştığı görülmektedir.



Resim 2.1 Memleketim Adana



Resim 2.2 Memleketim Türkiye

Resim 2.1 ve Resim 2.2’de görüldüğü gibi bazı kitapların yan karakterlerin sayısında eşitlik olgusundan uzaklaşacak şekilde tek cinsiyete ağırlık verilmiştir.

Tablo 3 İncelenen Kitaplardaki Kadın ve Erkek Karakterlerin Mesleklerinin Dağılımı

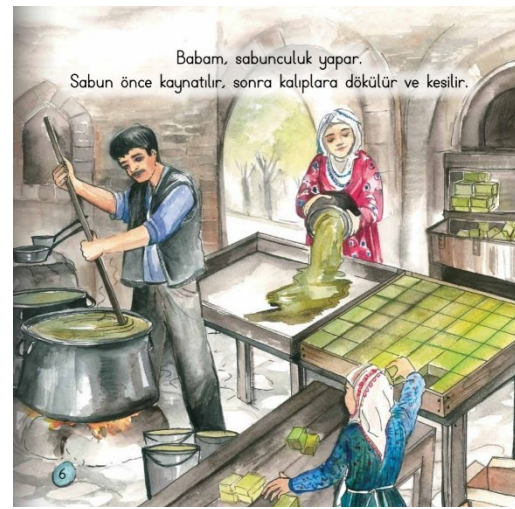
	Kadın (f)	Erkek (f)
Şoför	1	2
Ressam	1	
Doktor		1
Yazar	1	
Arkeolog	1	
Boyacı		1
Kasiyer	1	
Şarkıcı	1	
Polis		1
Veteriner Hekim		1
Aşçı	2	3
Tamirci		1
Öğretmen	3	1
Gemi Kaptanı		1
Baloncu		2
Temizlik Görevlisi		1
Halı Dokuyan	1	
Garson		1

Balıkçı		3
Tarım İşçisi/Çiftçi	14	4
Esnaf	2	3
TOPLAM	28	26

İncelenen kitaplardaki kadın ve erkek karakterlerin mesleki dağılımları Tablo 3’te verilmiştir. Toplamda 28 kadın karakter ile 26 erkek karakterin meslekleri gösterilmektedir. Bu bağlamda bakıldığında toplam sayılar cinsiyet eşitliği açısından olumlu değerlendirilebilir. Mesleklerin dağılımına baktığımızda ise; öğretmenlik mesleği 3 kadın karakter ile 1 erkek karaktere verilerek eşitlik algısından uzaklaşmış. Bu da toplumda var olan öğretmenlik kadın mesleğidir algısını desteklemektedir. Tablo3’te tarım işçisi/çiftçi sayılarına bakıldığında 14 kadın karakter yer alırken 4 erkek karaktere yer verilmiştir. Bu sayılarda toplumsal cinsiyet eşitliğinden uzaklaşıldığı göstermektedir.



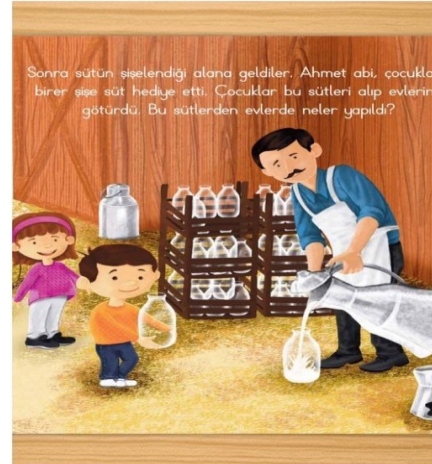
Resim 3.1. Beyaz



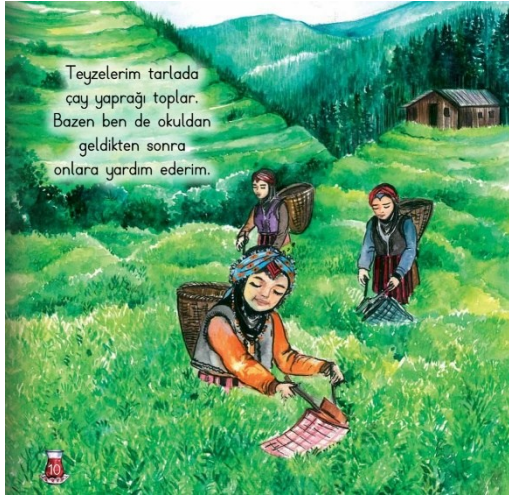
Resim 3.2. Memleketim Mardin



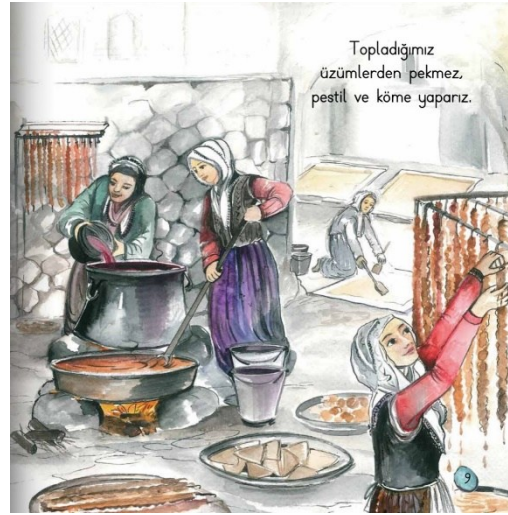
Resim 3.3. Beyaz



Öykü seti içerisindeki kitaplarda, resimlerde görüldüğü gibi toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında değerlendirilecek rollere de yer verilmiştir. Resim 3.1. ‘de servis şoförünün kadın olması toplumda alışılmış mesleki rollerden farklı şekilde eşitlik yanlısı bir görseldir. Resim 3.2.’ de sabun yapımı ve Resim 3.3.’de çiftlikte hem kadının hem erkeğin birlikte çalışıyor oluşu da toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında olumlu olarak değerlendirilebilir.



Resim 3.4. Memleketim Rize



Resim 3.5. Memleketim Mardin

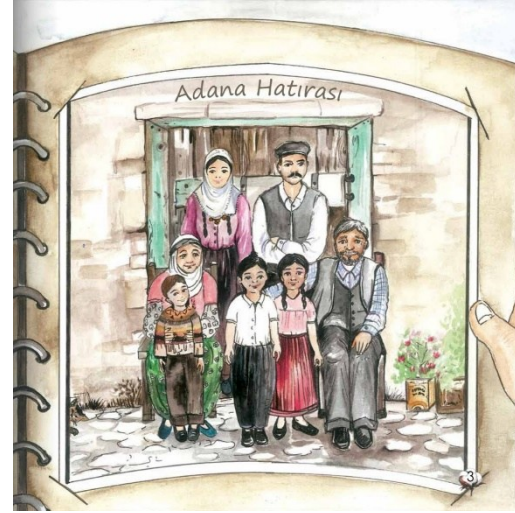
Resim 3.4 Memleketim Rize ile Resim 3.5. Memleketim Mardin kitaplarında yöresel olarak yapılan çay toplama ve pekmez yapımının sadece kadınlarca yapılması erkek karakterlere yer verilmemesi toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında olumsuz olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 4 İncelenen Kitaplardaki Kadın ve Erkek Kıyafetlerinin Renklere Göre Dağılımı

	Kadın (f)	Erkek (f)
Kahverengi	25	72
Mavi	70	98
Sarı	33	22
Pembe	65	1
Turuncu	34	20
Mor	41	2
Yeşil	42	44
Kırmızı	64	24
Siyah	57	101
Gri	19	33
Beyaz	55	53
Krem	7	2
Bordo	3	0



Resm 4.1. Dünyanın Ateşi Var



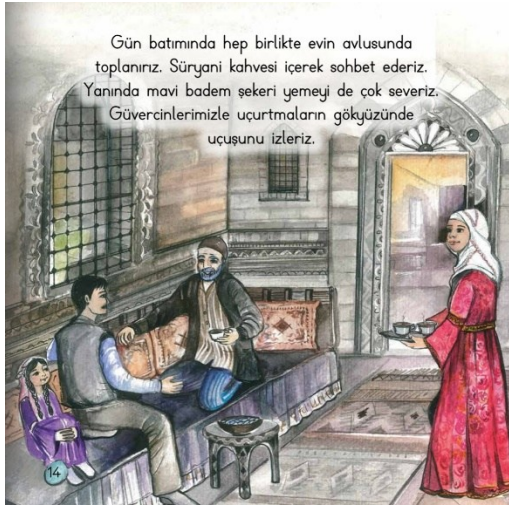
Resim 4.2. Memleketim Adana

İncelenen kitaplarda karakterlerin kıyafetlerinin renklere göre dağılımı incelendiğinde toplumda kadınla özdeşleşen renklerin özellikle pembe, mor ve kırmızının kadın karakterlerde daha yoğun kullanıldığı; erkeklerle özdeşleşen koyu renklerin; siyah, kahverengi, mavi, gri erkek karakterlerde ağırlıkta olduğu Resim 4.1 ve Resim 4.2’de görülmektedir.

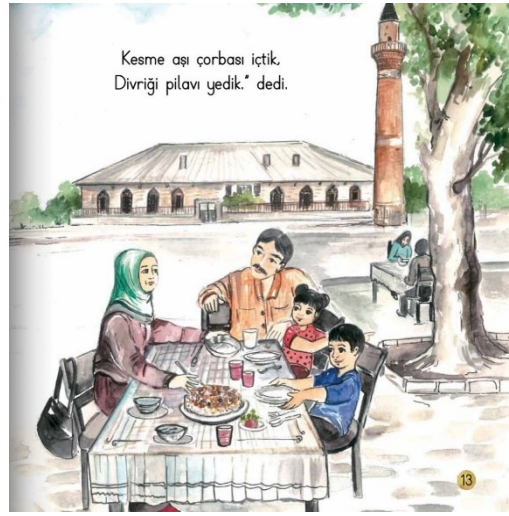
Tablo 5 İncelenen Kitaplardaki Kadın ve Erkek Karakterlerin Yaptıkları Eylemlerin Dağılımı

	Kadın (f)	Erkek (f)
Bisiklet/Scooter kullanan	1	4
Araba Kullanan		1
Traktör/Biçerdöver		2
Bilgisayar Başında	2	1
Örgü Ören/Halı Dokuyan	4	
Müzik Aleti	1	3
Alışveriş Yapan	1	
Uçurtma Uçuran	1	3
Tamir İşleri		2
Ev İş (Yemek, Temizlik, Ütü, Bulaşık, Çamaşır)	13	6
Resim Yapan	3	1
Parkta Oynayan Çocuklar	19	12
Çocuklarla İlgilenen /Bakım Yapan /Oynayan	23	14

Tablo 5’te görüldüğü gibi incelenen kitaplarda her ne kadar erkek karakterlerinde ev işlerine dahil oldukları görülsede hala büyük oranda işi yapan kadın karakterlerdir. Bu da Resim 5.1 ve Resim 5.2. de görüleceği gibi toplumda alışılmış ev emekçisi kadındır algısını desteklemektedir. Ataerkil toplumun getirisinden biri olan erkeğin rahat eden konumda olması kadının iş yapan konumda olması da pekiştirilmektedir.



Resim 5.1. Memleketim Mardin



Resim 5.2. Memleketim Türkiye



Resim 5.3. Beyaz

Beyaz isimli kitapta hem erkek hem kadın karakterlere mutfakta yoğun şekilde yer verilmiş olmasına rağmen kadın karakterlerin sayıca fazla olması dikkat çekmektedir. Resimlerin 5 tanesinde mutfak işleri kadınlara atfedilmiş resimlerin 3 tanesi erkeklere atfedilmiştir.



Resim 5.4. Benimle Oynar Mısın?



Resim 5.5. Karışık Tost

Resim 5.4. Benimle Oynar Mısın? İsimli kitapta baba gömleğini kendi ütüler anne bu sırada bilgisayarda çalışmaktadır. Resim 5.5. Karışık Tost isimli kitapta ailecek oturdukları görülmekte baba görselin ön kısmında çay koyarken resmedilmiştir. Bu iki resimden anlaşılacağı üzere toplumun alışlagelmiş cinsiyet rollerinin aksine babalarında ev işlerine dahil oldukları görülmektedir.

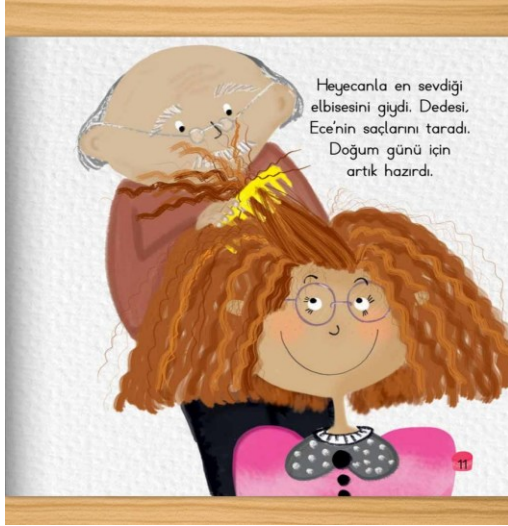


Resim 5.6. Karışık Tost



Resim 5.7. Leyla'nın Renkli Dünyası

Karışık Tost isimli kitapta ailecek beraber mutfaka gidip tost hazırladıkları belirtilmektedir. Leyla'nın Renkli Dünyası isimli kitapta da anne ve babanın birlikte çamaşır katladıkları hem gösterilmekte hem de söylenmektedir. Bu iki durumda cinsiyet eşitliği bağlamında örnek gösterilebilecek durumlardır.



Resim 5.3. Doğum Günüm Ne Zaman?



Resim 5.4. Mozaik

Çocukla ilgilenme eylemlerine bakıldığında kadın karakter sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Resim 5.3. Doğum Günüm Ne Zaman? İsimli kitapta Ece'nin bakımıyla ilgilenen ve onunla sürekli vakit geçiren kişi dedesidir. Resim 5.4. Mozaik isimli kitapta anne işleyen çocuklarla evde olan, onların kırdıkları vazoyu toparlayan ve onlarla vakit geçiren babadır. Erkek karakterinde toplumsal cinsiyet beklentilerine karşı olarak çocukla ilgilendiği görseller olsa da setin genelinde çocuk bakımını üstlenen kadın karakterler sayıca fazladır.

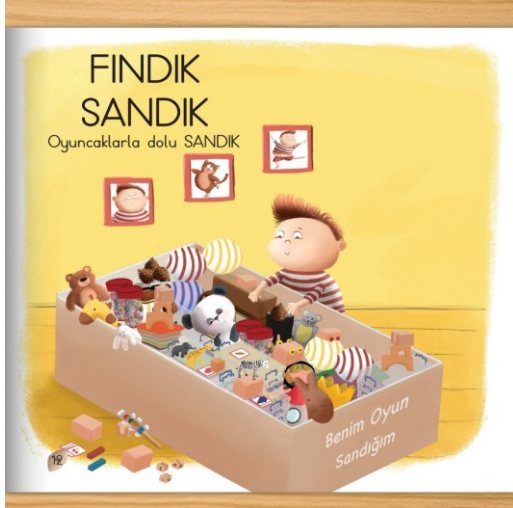
Tablo 6 İncelenen Kitaplardaki Kadın ve Erkek Karakterlerin Aksesuarlarının Dağılımı

	Kadın (f)	Erkek (f)
Gözlük	4	8
Eşarp/Fular	31	
Kask		1
Toka/Taç	29	
Dümbün	1	
Büyüteç	1	
Şapka/Bere	6	16
Çanta	13	3
Önlük	4	2
Kemer		1
Şemsiye	1	1
Baston		1
Saat		1
Matara		1
Aşçı Şapkası		1
Tekerlekli Sandalye	1	

Tablo 6 incelendiğinde set içerisindeki kitaplarda toka, taç, çanta kullanımında kadın karakterlerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Özellikle toka ve tacın erkeklerde hiç kullanılmadığı görülmektedir. Kadın karakterlerin kullandığı çanta sayısı 13 (f) olmasına rağmen erkek karakterlere bu 3 (f)'te kalmıştır.



Resim 6.1. Benimle Oynar Mısın?



Resim 6.2 Sıddık İle Fındık



Resim 6.3 Mozaik

İncelenen kitaplarda çok fazla oyuncaklara yer verilmediği görülmüştür. Var olan resimlerde çocukların oyuncak tercihlerinin toplumsal cinsiyet beklentilerine uygun olduğu görülmektedir. Resim 6.1 Benimle Oynar Mısın? İsimli kitapta kız çocuğun hiç arabasının olmaması dikkat çekerken Resim 6.2. Sıddık İle Fındık isimli kitapta erkek çocuğun oyuncak kutusunda hiç oyuncak bebek olmadığı dikkat çekmektedir. Resim 6.3. Mozaik isimli kitapta erkek çocukların ikisinin de arabalarla oynadığı görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmada Erken Çocukluk Eğitiminde 365 Gün Öykü Seti içerisinde 37 kitabın toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik durumları içerip içermediğinin incelemesine yer verilmiştir. Setin içerisinde seçilen 37 kitapta toplam erkek ve kadın karakter sayılarının birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Anderson ve Hamilton (2005) 200 popüler çocuk kitaplarıyla yaptığı çalışmada erkek ve kadın karakterlerin sayıca birbirine yakın olduğunu belirtmiştir. Gündüz

Şentürk (2015) toplumsal kalıp yargıları açısından incelediği okul öncesi döneme ait resimli hikaye kitaplarında karakterlerin cinsiyet dağılımlarının birbirine yakın olduğu göstermiştir. Salman Erden (2019) çok satan resimli çocuk kitapları üzerinde yaptığı çalışmada erkek ve kadın karakterlerin sayıca birbirine yakın olduğu sonucuna ulaşmış. Bu çalışmalar toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik olumlu durumları gösterse de aksini gösteren çalışmalarda mevcuttur. Batmaz (2021) resimli çocuk kitaplarında dilsel ve dil dışı içeriklerin incelendiği çalışmada erkek karakterlerin kadın karakterlerden daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu kitapları okuyan çocukların daha fazla erkek karakter görmesi toplumsal cinsiyet eşitliğini göstermeyi zorlaştırmaktadır.

Kitapların kapakları incelendiğinde 25 kadın karakter 15 erkek karaktere yer verildiği görülmüştür. Ailelerin özellikle çocukları için kitap seçerken kapak resimlerine ve çocuğunun cinsiyetine göre tercihler yaptığı belirlenmiştir (Giddens, 2008). Bu durum kitapların kız için erkek için gibi toplumsal söylemlere konu edinilmesini destekleyecek niteliktedir. Erden Tomris (2019) çalışmalarında da kapaklarda daha çok resmedilen karakterin kadınlar olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak bunların aksine Berry ve Wilkins (2017) kitap kapaklarında erkek karakterlerin daha baskın olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şahin ve Özaydınlı (2023) da bu sonuçlara paralel olarak çalışmalarında kadınların kitap kapaklarında daha fazla yer aldığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın kadın ve erkek karakterlerin tekrar edilme sıklığı sonucuna göre; kadınların erkeklerden daha az sıklıkta resmedildiği görülmektedir. Bu da yan karakter ve arka fonda yer verilen görsellerde daha çok erkeklere yer verilmesinden kaynaklanmaktadır. Şahin ve Özaydınlı (2023) Tübitak Resimli Çocuk Kitaplarıyla yaptığı çalışmada karakterlerin cinsiyet dağılımı açısından daha eşitlikçi olduğu sonucuna bulmuştur. Kitapların resimlerinin en önemli olduğu erken çocukluk döneminde erkek karakterlerin daha çok yer alması onların daha değerli olduğunu düşünmelerine sebebiyet verebilir (McCabe vd., 2011).

Bu araştırmada karakterlerin meslek dağılımına bakıldığında öğretmenlik mesleğinde daha çok kadınların yer aldığı görülmekte. Ayrıca yöresel işlerde; pamuk toplama, pekmez yapımı ve çay toplamada ağırlıklı olarak kadınlara yer verilirken esnaf olarak erkeklere ağırlıkla yer verilmiştir. Arslan (2000) cinsiyetçiliğin ders kitaplarındaki durumlarını incelediği çalışmada kadınların en çok öğretmen erkeklerin ise en çok esnaflıkta yer aldığını göstermiş. Paytner (2011) kadınların mesleki olarak bir rol almasının sıklığının erkeklerin yarısı kadar olduğu sonucuna ulaşmış. Hareket ve Dündar (2023) çalışmalarında meslek tercihleri dikkate alındığında cinsiyet eşitsizliğinin daha ağır bastığını söylemiştir. Kaynak ve Aktaş (2017) okul öncesi hikaye ve masal kitapları üzerine yaptıkları incelemede öğretmenlik mesleğinin daha çok kadınlara atfedildiğine değinmişlerdir. Dilek (2014) çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu benzerlikler çocuklara sunulan rol modellerdeki dönüşümün sınırlı kaldığını göstermektedir. Şahin ve Özaydınlı (2023) çalışmalarında genelin aksine öğretmenliğin erkek mesleği olarak değinildiğine, aynı zamanda kadınların balerin ve astronot olarakta dağılıma girdiğine ulaşmıştır. Salman Erden (2019) resimli çocuk kitaplarındaki cinsiyet olgusunu incelediği çalışmada kadın ve erkek karakterlerin mesleki durumlarının birbirine yakın olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırmanın sonuçları mevcut araştırmanın sonuçları ile paraleldir.

Araştırmanın karakterlerinin giyimlerinde ve kullandıkları aksesuarlarında tercih ettikleri renkler incelendiğinde kadın karakterlerin mavi, kırmızı, pembe ve renklerini ağırlıklı olarak tercih ettikleri görülmektedir. Koyu renklerin (lacivert, siyah, gri gibi) geleneksel olarak güç, otorite ve maskülenlikle; parlak ve pastel tonların (örneğin pembe) ise şefkat, yardımseverlik ve duygusallık gibi feminen özelliklerle ilişkilendirilmesi, renklerin toplumsal cinsiyet kalıpyargıları üzerinden kültürel olarak yeniden üretildiğini göstermektedir (Yıldız, 2019). Erkek karakterlerinde en çok mavi, siyah ve kahverengini tercih ettikleri görülmüştür. Bu durum toplumda mavi renk erkek rengidir yargısını desteklediği için cinsiyet eşitliğine uygun

değildir. Kadın karakterlerde pembe ve mor renginin kullanıldığı erkek karakterlerde neredeyse hiç kullanılmadığı görülmüştür bu durumda toplumda kadınlarla bağdaşan renklerin kitaplarda da en çok kadın karakterlere verilmesiyle toplumsal cinsiyet eşitliğine ters bir durum oluşturmuştur. Şentürk (2015) hem kadınların hem erkeklerin en çok mavi rengi seçtiğine ulaşmıştır. Gürşimşek ve Günay (2005) çocuk kitaplarında dilsel ve dil dışı öğelerin gösterilişini inceledikleri çalışmalarında pembe rengin kadınlar tarafından en çok tercih edilen renk olduğunu ortaya koymuşlar. Kaynak ve Aktaş (2017) okul öncesi dönem kitaplarını inceledikleri çalışmalarında renk ve kıyafet seçimine ait cinsiyet farklılıklarına rastlamamışlardır. Batmaz (2021) araştırmasında pembe, siyah, kahverengi ve gri renklerinin kadın ve erkek karakterler arasında önemli bir sapma olduğunu belirtmiştir.

Bu çalışmada aksesuar kullanımında kadın karakterlerin çok fazla ön planda olduğu görülmektedir. Eşarp, taç, bant, toka ve çanta olarak erkek karakterlerden çok daha fazla aksesuar kullanılmıştır. Erkek karakterlerde ise şapka ve gözlük kullanımı öne çıkmaktadır. Kahraman ve Özdemir (2019) çalışmalarında kadın karakterlerde erkek karakterlere göre daha fazla aksesuar gösterildiğini belirtmiş. Ayrıca kadın cinsiyetini ifade etmek için aksesuar kullanımına daha fazla yer verildiğine değinmiştir. Kaynak ve Aktaş (2017) çalışmasında kitaplarda kadın karakterlerin en fazla toka, çanta ve gözlük seçtikleri erkek karakterlerin ise çanta, gözlük ve şapka aksesuarlarını tercih ettiklerini ortaya koymuştur.

Araştırmanın incelenen kitaplar karakterlerin eylemlerine göre incelendiğinde kadın karakterlerin çocuk bakımı, çocukla ilgilenilmesi ve ev işleri gibi eylemlerde erkek karakterlerden daha fazla yer aldıkları görülmektedir. Bu durumda toplumda var olan çocuk bakımı ve ev işlerinin kadının görevi olarak görüldüğü algısını desteklemekte ve toplumsal cinsiyet eşitliğine engel olarak görülmektedir. Anderson ve Hamilton (2005) çalışmalarında erkeklerin çok az çocuk bakımıyla ilgilendiği sonucu paralellik göstermektedir. Salman Erden (2019) çocuk kitaplarıyla ilgili yaptığı çalışmada çocukların genellikle anneleriyle beraber vakit geçirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Kaynak ve Aktaş (2017) okul öncesi hikaye ve masal kitaplarıyla yaptıkları incelemede kadın karakterlerin yemek hazırlama, çocuğa bakma gibi eylemlerde erkek karakterlere oranla daha fazla yer aldıklarını ortaya koymuştur. Rollas (2017) bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Bu durum sosyal öğrenme kuramında yer alan çocuğun kendi cinsiyetinden olanı taklit etmesi ve model alması gibi durumlar göz önüne alındığında kalıplaşmış cinsiyet rollerin çocuklara aktarımının resimli kitaplar aracılığıyla devam ettiğini göstermektedir.

Öykü seti içerisindeki kitaplarda kız çocuklarının arabayla oynamayı tercih etmedikleri, erkek çocuklarında bebekle oynamayı tercih etmedikleri görülmektedir. Bu durum Emeksiz ve Bay (2022) araştırmasında çocukların oyuncak seçiminde kalıp yargılara sahip oldukları bulgusunu desteklemektedir. Yağan Güder ve Alabay (2016) çalışmalarında çocukların toplumsal cinsiyet yargılarına uygun oyuncak seçimi yaptıklarını ortaya koymuşlardır. Bisiklete binme, uçurtma uçurma, sokakta oynama oyunlarında kız çocuklarının da yer aldığı görülmektedir. Bu durum toplumsal kalıp yargılar açısından bakıldığında olumlu bir gelişme olarak görülmekle birlikte hala erkek karakterlerden sayıca az oldukları da göze çarpmaktadır.

İncelenen kitaplar sonucunda elde edilen verilere bakıldığında kitaplarda cinsiyet eşitliği açısından olumlu değerlendirilecek durumlar olduğu kadar toplumsal kalıp yargıları yansıtmaya devam eden durumlarda vardır. Çocuklarda daha az toplumsal cinsiyet davranışının gelişimi için kitaplarda geleneksel olmayan ve eşitliği dikkate alan olgulara maruz kalması önemlidir (Ashton,1983; Akt: Batmaz,2021). Bu çalışmada ulaşılan sonuçlar genel olarak alan yazınındaki bulguları destekler niteliktedir. Bu nedenle çalışma sonucuna göre yazarlara, çizerlere, eğitimcilere ve ailelere resimli çocuk kitaplarının resimleri ve içerikleriyle ilgili bazı öneriler sunulmuştur:

- Kitap yazarlarına kadın ve erkeklerin başarılı şekilde yerine getirdiği mesleklere daha çok yer vermeye dikkat etmeleri önerilebilir.
- Kitap yazarları cinsiyet eşitliğine karşı bilgilerinin taze ve güncel tutmak için eğitimlere, seminerlere katılmaya teşvik edilmelidirler.
- Cinsiyet eşitliğine uygun olmayan veya duyarlı olmayan kitapların okulda kullanılmaması için eğitimcilere gerekli bilgilendirilmelerin yapılması sağlanmalıdır.
- Farklı yayın evlerinin çocuk kitaplarıyla ilgili çizimleri ve içeriklerine ilişkin ayrıntılı analizler yapılabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı toplumsal cinsiyet eşitliği kriterlerini belirleyip rehber kitapçıklar hazırlayarak hem öğretmenlerin hem de kitap içerik sürecinde yer alan kişilerin bilgilendirilmesini sağlayabilir.

Yayın Etiği

Yazarlar çalışmanın tüm aşamalarında yer almış ve eşit katkıda bulunmuşlardır.

Kaynakça

- Alpan Özdemir, E. D. (2017). Toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının çocuk oyunlarına yansımaları. *Sanat Dergisi*, (31), 80-89.
- Altan Arslan, Ş. (2000). *Ders kitaplarında cinsiyetçilik*. Ankara: T.C. Devlet Bakanlığı Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Anderson, D. & Hamilton, M. (2005). Gender role stereotyping of parents in children's picture books: the invisible father. *Sex Roles*, 52(3-4), 145-151 <https://doi.org/10.1007/s11199-005-1290-8> .
- Batmaz, Ö. (2021). Resimli çocuk kitaplarında toplumsal cinsiyet eşitliğine bir bakış. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-18.
- Berry, T. & Wilkins, J. (2017). The gendered portroyal of inanimate characters in children's book. *Journal of Children's Literature*, 43(2), 4-15
- Casad, B. J., Franks, J. E., Garasky, C. E., Kittleman, M. M., Roesler, A. C., Hall, D. Y., & Petzel, Z. W. (2021). Gender inequality in academia: Problems and solutions for women faculty in STEM. *Journal of neuroscience research*, 99(1), 13-23. <https://doi.org/10.1002/jnr.24631>
- Chen, H., Lyu, D., & Zhu, L. (2025). The effectiveness of social-themed picture book reading in promoting children's prosocial behavior. *Frontiers in psychology*, 16, 1569925. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1569925>
- Dahal, P., Joshi, S.K. & Swahnberg, K.(2022) A qualitative study on gender inequality and gender-based violence in Nepal. *BMC Public Health* 22, <https://doi.org/10.1186/s12889-022-14389-x>
- Dilek, A. (2014). 4-6 yaş çocuk öykülerindeki kadın kahramanların mesleksel analizi. *Journal Of Qafqaz University*, 2(1), 94-102
- Emir, M., Koyunoğlu, E., Baysan, M. P., & Yükselen, A. (2022). 3-6 yaş resimli öykü kitaplarındaki kadın ve erkek karakterlerin mesleki açıdan incelenmesi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 77-90.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji* (1.Baskı). (C. Güzel, Dü.) İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gülççek, T. (2023). Investigating the effect of gender-neutral activities on preschool children's gender stereotypes.(*Yayımlanmamış Doktora Tezi*). *Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

- Günay, D., & Gürşimşek, I. (2005). Çocuk kitaplarında cinsiyet rollerinin işlenişinde kullanılan dilsel ve dildışı göstergelerin değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*(18), 53-63.
- Hareket, D. (2023). Çocuk hikaye kitaplarında toplumsal cinsiyet unsurları: Ayşegül serisi örneği. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırması Dergisi*, 3(1), 1-20.
- Kahraman, P.B., & Ozdemir, H. (2019). Resimli Çocuk Kitaplarının Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından İncelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(27), 64-85. <https://doi.org/10.29329/mjer.2019.185.4>
- Karkiner, N. (2014). Kadın, Aile ve Toplum. T. Gönc Şavran, S. Suğur, H. Yeşildal, E. Akarçay, E. Gökalp, N. Karkiner, F. Sündal, B. Kartal, & F. Göktuna Yaylacı içinde, *Sosyolojiye Giriş* (s. 133). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kartal, B. (2014). Hukuk, Suç ve Toplum. T. Gönc Şavran, S. Suğur, H. Yeşildal, E. Akarçay, E. Gökalp, N. Karkiner, F. Sündal, B. Kartal, & F. Göktuna Yaylacı içinde, *Sosyolojiye Giriş* (s. 176-177). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kaynak, D., & Aktaş, E. (2017). Okul öncesi hikaye ve masal kitaplarında toplumsal cinsiyet rolleri. *Ekev Akademi Dergisi*, (72), 67-85.
- Köseler, F. (2009). Okul öncesi öykü ve masal kitaplarında toplumsal cinsiyet olgusu. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Luo, F., Meng, X., Zheng, Q., Xu, W., & Chan, K. L. (2022). Gender inequality in low- and middle-income countries: Associations with parental physical abuse and moderation by child gender. *Child Abuse & Neglect*, 132, 105817. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2022.105817>
- McCabe, J., Fairchild, E., Grauerholz, L., Prescosolida, B., & Tope, D. (2011). Gender in twentieth-century children's books: patterns of disparity in titles and central characters. *Gender & Society*, 25(2), 197-226.
- Morris, C. G. (2002). *Psikolojiyi Anlamak*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları No:23.
- OECD. (2016). The economic cost of gender-based discrimination in social institutions. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/a36ccafa-en>
- Qui, Z., Yoke, S. (2024). The impact of gender stereotypes in children's picture books on children: A review. *International Journal of Education and Social Science Research*, 7(3), 73-90. <https://dx.doi.org/10.6007/IJARBS/v14-i8/22208>
- Paytner, K.C.(2011). Gender Stereotypes and representation of female characters in children's Picture book. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Liberty University.
- Peker, A., & Aybars, A. I., (2025). A Content Analysis of Gender Portrayals in Turkish Children's Picturebooks. *Early Childhood Education Journal* , vol.53, no.2, 517-528. <https://doi.org/10.1007/s10643-023-01598-1>
- Rollas, B.O.(2017). 0-6 yaş resimli çocuk hikaye kitaplarında toplumsal cinsiyet inşası. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Salman Erden, Y. T. (2019). Resimli çocuk kitaplarındaki toplumsal cinsiyet olgusunun incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Segura-Nebot, R., de Lemus, S., Baltar, A.(2025). Boys and girls can play: efficacy of a counter-stereotypical intervention based on narratives in young children. *Soc Psychol Educ* 28, 123. <https://doi.org/10.1007/s11218-025-10077-x>

- Şahin, D., Özyaydınlı, F.B.(2023). Tübitak resimli çocuk kitaplarının toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 255-285. <https://doi.org/10.19171/uefad.1171382>
- Şentürk, S.G.(2015). Okul öncesi dönem çocukları için basılan resimli öykü kitaplarının toplumsal cinsiyete ilişkin kalıpyargılar yönünden incelenmesi. (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*).Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları*, 35, 29-55.
- Wei, Y. (2024). The Influence of Gender Stereotypes in Children's Literature on Career Aspirations. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 45, 461-466. <https://doi.org/10.54097/aqlc3f43>
- Yağan Güder, S. & Alabay, E. (2016). 3-6 Yaş arasındaki çocukların oyuncak tercihlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 91-111.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6.Baskı) . Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, H. (2019). Renklerin toplumsal cinsiyet bağlamında kültürel anlamları. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 39(2), 421-440.

Exedended Abstract

Introduction

Early childhood is a crucial stage in the formation of identity, during which children begin to understand and internalize social roles, including those related to gender. The term gender refers to the socially and culturally constructed roles, behaviors, and expectations assigned to individuals based on their biological sex. From a very young age, children are exposed to gendered messages through various socialization agents such as family, media, toys, and particularly, children's literature. Picture books, which are widely used in preschool education, play a significant role in shaping children's perceptions about femininity and masculinity by reflecting or challenging traditional gender roles.

The current study focuses on analyzing the "365 Days Storybooks Set," a collection of picture books distributed by the Turkish Ministry of National Education to all preschool classrooms. The goal of this research is to examine whether these books promote gender equality or perpetuate stereotypical representations of gender. Given that these books are state-sanctioned educational resources, their content is particularly influential in shaping children's views during a formative period of cognitive and social development.

Method

This study was conducted using a qualitative research design, specifically employing document analysis as its primary method. Document analysis involves the systematic evaluation of written and visual materials to identify specific content, themes, and patterns. In this case, 37 books were selected from the original 53-book "365 Days Storybooks Set" based on criterion sampling. The inclusion criteria were: (1) the books must contain human characters, and (2) the gender roles of these characters must be clearly identifiable. These criteria were chosen to ensure that the books analyzed would offer the richest data on gender representation.

Each book was examined in terms of the following variables: number and gender distribution of characters, frequency of character appearance (visual recurrence), representation of occupational roles, actions associated with characters, use of color in character clothing, accessories and toys shown in illustrations. To ensure reliability, the coding and categorization of data were reviewed by an expert in early childhood education. Data were analyzed using the descriptive analysis method, which involves identifying, categorizing, and interpreting qualitative data systematically. Multiple readings and observations of the visual and textual content were conducted to ensure a thorough evaluation.

Results and Discussion

The analysis revealed both encouraging and concerning patterns regarding gender representation in the selected picture books.

Gender distribution and visibility; while the total number of female (176) and male (175) characters was nearly equal, a deeper look into visual recurrence showed a disparity. Male characters appeared more frequently in illustrations (574 times) than female characters (518 times). This suggests that while gender parity in numbers may appear to exist, male characters are more prominently featured, leading to greater visibility and perceived importance.

Occupational roles and stereotyping; the books featured a range of occupations for both genders. However, certain gendered patterns persisted. Women were more frequently shown in nurturing or domestic roles (e.g., teachers, caretakers, agricultural laborers), whereas men were represented in more technical or authoritative professions (e.g., drivers, policemen, craftsmen). Although a few exceptions portrayed women in nontraditional roles (e.g., a female bus driver), these were not the norm and did not counterbalance the broader trend of occupational stereotyping.

Colors and accessories; color usage aligned with traditional gender norms: pink, purple, and red were commonly used for female characters, while blue, black, and brown dominated male clothing. Female characters were more often accessorized with items like hairbands, bags, and aprons, while male characters used hats, glasses, or neutral objects. These visual cues reinforce societal expectations and symbolic associations of femininity and masculinity.

Actions and domestic roles; actions assigned to characters reflected conventional gender divisions. Female characters were predominantly depicted engaging in household tasks such as cooking, cleaning, or child-rearing. Although some male characters were shown participating in caregiving and domestic activities, these instances were relatively rare. This imbalance perpetuates the stereotype that domestic labor is primarily the responsibility of women.

Toys and play; toy representation also followed stereotypical lines. Boys were rarely shown playing with dolls, and girls were not depicted playing with cars or construction toys. Such depictions contribute to reinforcing rigid gender roles, particularly in how children view appropriate activities for their gender.

Although the 365 Days Storybooks Set exhibits some efforts to incorporate gender balance—especially in terms of character count—the visual and thematic content still leans heavily on traditional gender norms. The unequal distribution of visual representation, occupational stereotyping, gendered color schemes, and domestic role assignments suggest that gender equality is not fully realized in these books.

Given that picture books are powerful tools in early childhood education, it is critical that they model inclusive and egalitarian representations of both genders. Exposure to non-stereotypical roles can broaden children's understanding of what they can be and do, regardless of their gender.

In conclusion, while progress has been made, further efforts are required to ensure that educational materials used in early childhood promote a more equitable and stereotype-free understanding of gender roles.